

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2023. gada 8. martā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Galiņas Venlandes (*Galiya Venland*), Marijas Zeltiņas (*Maria Zeltynya*), Tatjanas Plotņikovas (*Tatiana Plotnikova*), Raisas Šaiduļļinas (*Raisa Shaidullina*), Jevgēnija Goļandina (*Evgenii Goliandin*), Tamāras Udoļecas (*Tamara Udolets*), Gaļinas Savinas (*Galina Savina*), Jeļenas Muradovas (*Elena Muradova*), Aleksandra Ščerbakova (*Alexander Shcherbakov*) un Tatjanas Venkovas (*Tatiana Venkova*) (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 5/2023),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu atzīt Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 96. pantam, kā arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 4. protokola 4. pantam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Apstrīdētā norma noteic: “Krievijas Federācijas pilsonim, kas ir saņēmis pastāvīgās uzturēšanās atļauju saskaņā ar šā likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktu, pastāvīgās uzturēšanās atļauja ir derīga līdz 2023. gada 1. septembrim. Ja persona vēlas atkārtoti saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, tā līdz 2023. gada 1. septembrim iesniedz apliecinājumu par valsts valodas apguvi atbilstoši šā likuma 24. panta piektajā daļā noteiktajam. Pastāvīgās uzturēšanās atļauja personai netiek izsniegta, ja izpildās kāds no šā likuma 34. panta pirmās daļas nosacījumiem.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei, bet saskaņā ar šā likuma 16. panta 6. punktu lietas par Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēji ir Krievijas Federācijas pilsoņi, kuriem ir izsniegtas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas

8. punktu. Saskaņā ar apstrīdēto normu no 2023. gada 1. septembra viņiem izsniegtās pastāvīgās uzturēšanās atļaujas zaudēs spēku. Savukārt, lai atkārtoti saņemtu pastāvīgās uzturēšanās atļauju, Pieteikuma iesniedzējiem līdz 2023. gada 1. septembrim jāiesniedz apliecinājums par valsts valodas apguvi atbilstoši Imigrācijas likuma 24. panta piektajā daļā noteiktajam.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētās normas mērķis ir atņemt konkrētai ārvalstnieku grupai, pie kuras pieder Pieteikuma iesniedzēji, tiesības uzturēties Latvijā. Pieteikuma iesniedzēji esot nostādīti nevienlīdzīgā situācijā salīdzinājumā ar citiem bijušajiem Latvijas pilsoņiem un nepilsoņiem, kuri ieguvuši pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saskaņā ar Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktu. Turklāt, atņemot valsts piešķirto pastāvīgās uzturēšanās statusu, tiekot aizskartas viņu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un pārkāpts tiesiskās paļāvības aizsardzības princips. Pieteikuma iesniedzēju ieskatā, viņu pamattiesību aizskārums ir sagaidāms nākotnē, proti, 2023. gada 1. septembrī, kad nenovēršami beigsies viņām izsniegto pastāvīgās uzturēšanās atļauju termiņš. Tādējādi tikšot pārkāpts Satversmes 1. pantā ietvertais tiesiskās paļāvības aizsardzības princips, 91. panta pirmajā teikumā paredzētais tiesiskās vienlīdzības princips, Konvencijas 4. protokola 4. pantā nostiprinātais kolektīvas ārvalstnieku izraidīšanas aizliegums, kā arī aizskartas Pieteikuma iesniedzējiem Satversmes 96. pantā ietvertās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Personas pamattiesību aizskārums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma radījusi vai rada nelabvēlīgas sekas pieteikuma iesniedzējam, piemēram, tiesību norma, kuru persona uzskata par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, tai ir piemērota. Tomēr Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pamattiesību aizskārums var būt arī nākotnē sagaidāms. Tas nozīmē, ka pastāv pamatota un ticama iespējamība, ka apstrīdētās normas piemērošana varētu radīt nelabvēlīgas sekas konstitucionālās sūdzības iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12.1. punktu*). Proti, nākotnē sagaidāma aizskāruma gadījumā ir skaidri redzams, ka tas personai agrāk vai vēlāk, bet noteikti radīsies (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01*

23. punktu). Vērtējot nākotnē sagaidāmu personas pamattiesību ierobežojumu un izlemjot jautājumu par lietas ierosināšanu, Satversmes tiesa ņem vērā gan risku, ka šis ierobežojums nenovēršami skars konkrēto personu, gan arī iespējamo personas tiesisko interešu aizskārumu (sk. *Satversmes tiesas 2010. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. 2009-11-01 10. punktu*). Nākotnē sagaidāms aizskāruma var būt pamats lietas ierosināšanai un izskatīšanai pēc būtības tikai tādos gadījumos, kad likumā paredzētās nelabvēlīgās sekas, kas personai iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu (sk. *Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 23.2. punktu*). Satversmes tiesa katrā individuālā gadījumā vērtē šāda aizskāruma esamību un noskaidro, vai ir pamats ierosināt lietu un pēc būtības izvērtēt personas prasījumu.

Pieteikumā ir sniegts pamatojums tam, ka katrs no Pieteikuma iesniedzējiem var nespēt izpildīt nosacījumus atkārtotai pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai. Tādējādi pastāv pamatota un ticama iespējamība, ka Pieteikuma iesniedzējiem apstrīdētās normas piemērošanas rezultātā iestāsies nelabvēlīgas sekas, radot viņām būtisku kaitējumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēji ir tiesīgi iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Tā kā pieteikumā ir pamatots, ka apstrīdētā norma radīs pamattiesību aizskārumu nākotnē, uz izskatāmo pieteikumu nav attiecināmas Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā un ceturtajā daļā noteiktās prasības.

7. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 96. pantam, kā arī Konvencijas 4. protokola 4. pantam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Tas atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 96. pantam, kā arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 4. protokola 4. pantam” pēc Galiņas Venlandes (*Galiya Venland*), Marijas Zeltiņas (*Maria Zeltynya*), Tatjanas Plotņikovas (*Tatiana Plotnikova*), Raisas Šaiduļļinas (*Raisa Shaidullina*), Jevgēnija Goļandina (*Evgenii Goliandin*), Tamāras Udoļecas (*Tamara Udolets*), Gaļinas Savinas (*Galina Savina*), Jeļenas Muradovas (*Elena Muradova*), Aleksandra Ščerbakova (*Alexander Shcherbakov*) un Tatjanas Venkovas (*Tatiana Venkova*) pieteikuma (pieteikums Nr. 5/2023).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2023. gada 10. maijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina